

INGEZONDEN.

ZIEKTE EN DEGENERATIE.

Waarde Gêrant!

In een tweetal ingezonden stukken (n°. 4 en n°. 6, Dl. I, 1904) komt Dr. GEYL op tegen mijn beschouwingen over degeneratie (zie n°. 12, Dl. II, 1903). Ik heb ernstig nagedacht of ik deze tegenwerpingen wel moest weerleggen. Terwijl vóór mij het begrip degeneratie hetzelfde beteekent als hetgeen DALLEMAGNE, MAGUAN, MOEBIUS er mede bedoelen, vinden wij in de genoemde ingezonden stukken eên zoo geheel daarvan verschillende opvatting weergegeven, dat Dr. GEYL en ik klaarblijkelijk niet over hetzelfde spreken. Dr. GEYL spreekt over de degeneratie als over een „aandoening der familie”, over den gevolgtoestand van een individueele ziekte. Ik geloofde dat de „aandoeningen der familie” wel onder de degeneratieve processen en toestanden geteld werden, doch dat daarnaast nog zooveel gewichtige vormen van degeneratie voorkwamen, dat wij de familie aandoeningen hoogstens een beperkt onderdeel der degeneratie mochten noemen. Het uitsterven van geslachten, het verdwijnen van kleinere en grootere volksstammen, de decadence van groote rijken, de volksonvruchtbaarheid van geheele cultuurstaten, al die reusachtige processen vallen immers binnen het kader der degeneratie.

Dr. GEYL noemt ziekte een actief proces. Ik geloof niet dat deze definitie slechter is dan de mijne (l. c.), ofschoon mijn definitie ten minste de mogelijkheid toelaat om een man met een aangeboren klepvliesgebrek of een neurasthenicus een zieke te noemen, hetgeen bij Dr. GEYL's definitie niet meer het geval is.

Omgekeerd noemt hij degeneratie een toestand, veroorzaakt door ziekteprocessen. Vooral hier blijkt het, dat Dr. GEYL en ik niet over hetzelfde onderwerp spreken. Mij zijn onder de talrijke oorzaken voor de degeneratie wel de pathologische bekend, doch die vormen slechts een betrekkelijk klein onderdeel van de gezamenlijke oorzaken, waartoe bijv. DAILLY nog rekent 3 groote andere groepen t. w. de geographische, de sociologische en de toxische oorzaken.

Het wordt nu ook duidelijk waarom bezwaar gemaakt werd tegen de uitdrukking morbus generis, die wél omvat de degeneratie van een volksstam, van een geheele bevolking, welke de Heer GEYL niet in zijn beschouwing heeft opgenomen. Toen ik zocht naar een bondige uitdrukking voor het begrip degeneratie heb ik wel gedacht aan familia, evenals aan gens, stirps, genus, species enz., en heb toen na eenig napluizen en overwegen het woord genus gekozen: ik geef het echter graag voor beter.

Wat een verdere tegenwerping van Dr. GEYL betreft, zoo heeft de Heer RIETEMA er al op gewezen, dat ik nergens ziekte en degeneratie geïdentificeerd heb. Ik beken zelfs dat ik mijn best heb gedaan die twee zaken zoo scherp mogelijk uit elkander te houden. In hoeverre mij dat gelukt is, mogen de lezers van mijn stuk zelf beoordeelen. Hierop behoef ik dus werkelijk niet nader in te gaan.

Ten slotte nog een enkel woord over de verklaring van de progressie bij een degeneratie. Ware de zaak werkelijk zoo eenvoudig als Dr. GEYL ze voorstelt, dan betwijfel ik ten zeerste of MOREL het wel noodig had gevonden, om zijn *Traité des dégénérescences* te schrijven; zeker is het, dat hij dan nimmer zijn transformatiewet uitgesproken zou hebben.

Ten slotte wensch ik met nadruk er op te wijzen, dat ik in mijn stukje over „Degeneratie” getracht heb zoo objectief mogelijk de gangbare begrippen uiteen te zetten. Daarentegen zijn 1°. de beperking van de oorzaken der degeneratie tot de pathologische, 2°. de beperking van het gewicht der hereditaire invloeden, 3°. de opvatting van degeneratie als een familiale aandoening, 4°. de ontkenning van het bestaan van een degeneratief proces en 5°. de opvatting der degeneratie als een toestand al te gaar voorstellingen, waarvoor alleen Dr. GEYL geheel de verantwoordelijkheid te dragen heeft. Men houde mij ten goede, dat ik daarin niet met hem mede kan gaan.

Met dank voor de plaatsing

t. t.

WERTHEIM SALOMONSON.

Geachte Redactie!

Na de lezing van het ingezonden stuk van Dr. GEYL in het voorlaatste nummer van Uw tijdschrift; na de lezing van diens opstel over hermaphroditismus, geloof ik dat onze opvattingen over de degeneratie niet veel verschillen. Het schijnt mij meer een verschil in woorden dan in begrippen.

Dat ernstige degeneratie de kiem van zelfvernietiging in zich draagt en men niet een constant ras van ernstig gedegeneerden, hoe dan ook, zou tot stand kunnen brengen, ben ik volmaakt met hem eens. Het is maar de vraag waar de ernst van de degeneratie begint.

Naar mijn meening ziet men te veel naar de ernstig gedegeneerden. Het gevaar voor het toenemen van de degeneratie schuilt echter juist in de minder ernstige gevallen, die men in het dagelijksch leven voorbijloopt zonder ze op te merken. En dat het gevaar van toename niet denkbeeldig is, leert ons de geschiedenis van de Kelten die in de uithoeken van Europa zijn teruggedrongen; leert ons de toestand van de Fransche natie op het oogenblik, waar, niettegenstaande groote materiële welvaart en betrekkelijk lage sterftecijfers, de bevolking in aantal achteruitgaat. Dat is ook „zelfvernietiging”, ik stem het toe, maar een geheel andere dan Dr. GEYL in zijn eerste ingezonden stuk bedoelde, en die wel degelijk redenen geeft tot ongerustheid.

Het is van belang om na te gaan of er een specifiek tuberculeuse degeneratie bestaat, zegt Dr. GEYL. Mijn onderzoek heeft mij juist geleerd, dat de aanleg voor tuberculose niet is een speciale, dat in families waar tuberculose voorkomt ook andere afwijkingen veel worden aangetroffen. Dat vonden ook anderen. „*Aliénés, idiots, scrofuleux, rachitiques, en vertu de leur commune origine, de certains caractères physiques et moraux, doivent être considérés comme les enfants d'une même famille, les rameaux divers d'un même tronc*” (MOREAU 1).

1) MOREAU geciteerd door: CH. FÉRÉ. *La famille nevropathique*. 1898, blz. 108.